

	21.Eyl	28.Eyl	Değişim		21.Eyl	28.Eyl	Değişim
BIST-100 Endeksi	97.988	99.957	% 2,0 ▲	EUR/USD	1,1749	1,1608	-% 1,2 ▼
2 Yıllık Gösterge Tahvil Faizi	%25,40	%25,82	42 bp ▲	USD/TL	6,2917	6,0550	-% 3,8 ▼
Türkiye 5 Yıllık CDS	399	371	-28 bp ▼	EUR/TL	7,3954	7,0251	-% 5,0 ▼
MSCI GOÜ Borsa Endeksi	1.051	1.048	-% 0,3 ▼	Altın (USD/ons)	1.199	1.192	-% 0,6 ▼
ABD 10 Yıllık Tahvil Faizi	%3,07	%3,06	-1 bp ▼	Petrol (USD/varil)	78,8	82,7	% 4,9 ▲

bp: baz puan

ABD’de yoğun bir veri gündeminin izlendiği geçtiğimiz hafta, Fed’in para politikası toplantısı küresel piyasaların odağında yer aldı. Fed piyasa beklentilerine paralel olarak politika faiz oranını bu yıl üçüncü kez artırırken, önümüzdeki döneme ilişkin verdiği sinyaller piyasaların seyrinde etkili oldu. Petrol fiyatlarındaki yükseliş eğilimi de haftanın önemli gelişmeleri arasında yer aldı. Yurt içinde ise ABD ile Türkiye ilişkilerine yönelik artan iyimserlik finansal piyasaları olumlu yönde etkiledi.

Ticaret politikaları...

Geçtiğimiz hafta başında ABD ile Çin’in karşılıklı olarak yeni korumacı önlemleri hayata geçirmesi küresel piyasalarda borsa endeksleri üzerinde genel olarak satış baskısı yarattı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplantısında ABD Başkanı Trump, ülkesinin küreselleşmeye karşı duruş sergileyeceğini belirtirken, İran ve Venezuela’ya yönelik sert açıklamalarda bulundu. Trump’ın açıklamalarının korumacı ticaret politikalarının devam edeceğine işaret etmesi küresel piyasalarda risk algısını olumsuz yönde etkiledi. Öte yandan, ABD ile Kanada, NAFTA’nın revizyonu üzerinde anlaşmaya vardı. Yapılan açıklamaya göre Kanada’nın ABD’ye yönelik otomobil ihracatına sınırlama getirilirken, iki ülke arasındaki ticari uyuşmazlıklara ilişkin çözüm süreçleri Kanada’nın ısrar ettiği şekliyle kaldı.

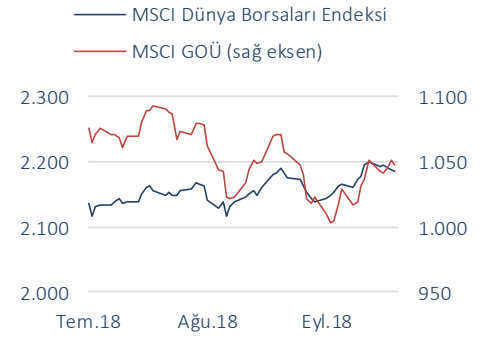
Petrol fiyatlarında artış eğilimi...

Kasım ayında yürürlüğe girecek olan ABD’nin İran’a yönelik yaptırımlarının yanı sıra ABD’nin çağrısına rağmen OPEC’in üretim artışına sıcak bakmaması petrol fiyatlarının artmasına neden oldu. Brent türü ham petrolün varil fiyatı haftalık bazda %5’e yakın oranda yükselerek 80 USD düzeyini aşarken, petrol fiyatlarındaki yükseliş enerji hisselerini olumlu yönde etkiledi. Fiyatlardaki baskının devam etmesi durumunda, petrol fiyatlarının 2019 başında 100 USD/varil seviyesine ulaşabileceği tahmin ediliyor. Petrol fiyatlarındaki artışın küresel ölçekte yaratacağı enflasyonist baskı, gelişmiş ülkelerin para politikalarındaki normalleşme sürecinin hızı açısından büyük önem taşıyor. Nitekim, Avrupa Merkez Bankası (ECB) Başkanı Draghi, yaptığı konuşmada, bölge genelinde enflasyonist baskının arttığını söyleyerek 2019 yılı için olası bir faiz artışına yeşil ışık yaktı.

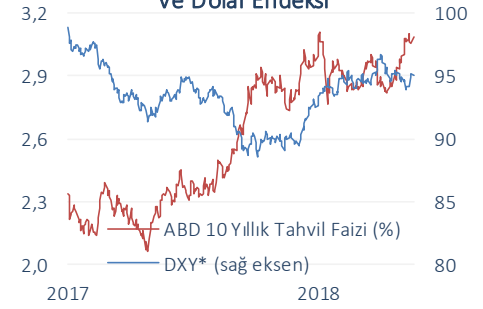
Fed, beklentiler paralelinde faiz oranlarını artırdı.

26 Eylül’de sona eren toplantısında Fed, politika faiz oranını piyasa beklentilerine paralel olarak 25 baz puan artırarak %2,0-2,25 aralığına yükseltti. Toplantının karar metninde, ABD ekonomisindeki koşulların önemli ölçüde iyileşme kaydettiğine dikkat çekilirken, “para politikasının ekonomiyi destekleyici yönde olacağı” ifadesine yer verilmedi. Bu durum, Fed’in önümüzdeki dönemde faiz artırımlarına devam edeceği yönündeki görüşleri destekledi. Yayımlanan projeksiyonlara göre, Fed üyelerinin 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin büyüme tahminlerini sırasıyla %3,1 ve %2,5 olacak şekilde yukarı yönlü revize ettiği, aynı dönem için çekirdek enflasyon beklentilerini ise %2 ve %2,1 seviyesinde koruduğu görüldü. Üyelerin gelecek iki yıla ilişkin medyan faiz projeksiyonları da değiştirilmeyerek %3,1 ve %3,4 seviyelerinde bırakıldı. Bu durum, üyelerin gelecek yılda 3 kez, bir sonraki yılda ise 1 kez faiz artırmayı planladıklarını gösterdi. Fed kararı sonrasında ABD dolarının diğer önde

Küresel Borsa Endeksleri

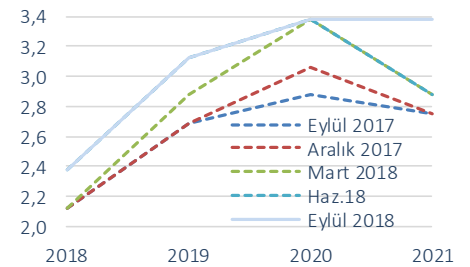

ABD 10 Yıllık Hazine Tahvil Faizi ve Dolar Endeksi

(*) Endeksteeki artış ABD dolarının değer kazandığını gösterir.

Fed Üyelerinin Yılloncu Politika Faizi Tahminleri (medyan değer, %)

gelen para birimleri karşısında değerini gösteren DXY endeksi yukarı yönlü bir seyir izledi. ABD 10 yıllık Hazine tahvilinin faiz oranı da hafta içinde %3,10 seviyesine ulaşarak son 7 yılın yeni en yüksek seviyelerine yaklaştı.

ABD'de ikinci çeyreğe ilişkin ekonomik büyüme oranı %4,2 ile beklentilerin bir miktar altında kalsa da ekonomik aktivitede güçlü seyrin sürdüğüne işaret etti.

Yurt içinde öncü göstergelerde zayıf görünüm...

Eylül ayında imalat sanayinde kapasite kullanım oranı mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre bir önceki aya kıyasla 1,8 puan azalarak %75,8'e geriledi. Bu dönemde reel kesim güven endeksi de 5,9 puan gerileyerek 90,4 değerini aldı. İmalat sanayiinde son 3 ayda alınan toplam sipariş miktarı ile sabit sermaye yatırım harcamalarının gerilemesi dikkat çekerken, iç piyasadaki daralmanın süreceğine yönelik değerlendirmeler ön plana çıktı. TÜİK tarafından yayımlanan Eylül ayı sektörel güven endeksi de düşüş kaydetti. Ekonomik güven endeksinin yanı sıra imalat sanayi satın alma yöneticileri endeksinin (PMI) Mart 2009'dan bu yana en düşük değerini alması yurt içinde iktisadi faaliyetin üçüncü çeyrekte belirgin ölçüde yavaşladığına işaret etti.

Dış ticaret açığı Ağustos'ta yıllık bazda %59 daraldı.

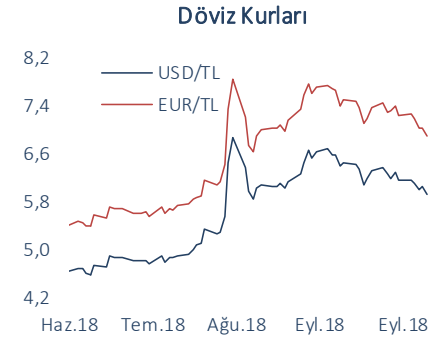
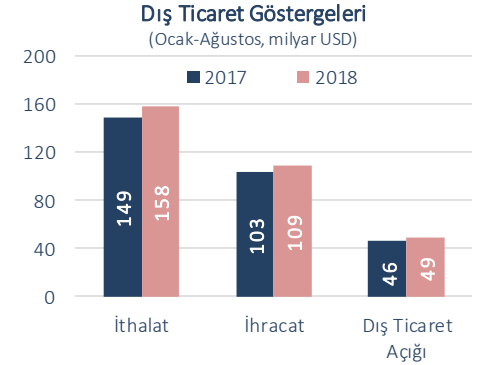
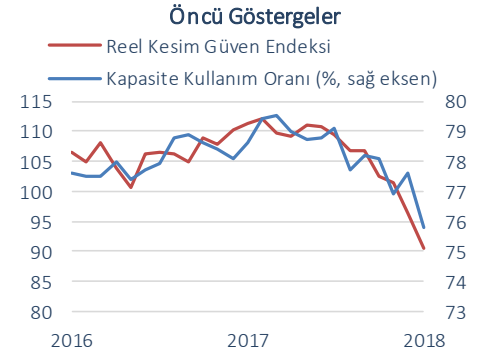
Ağustos ayında dış ticaret açığı ithalattaki hızlı düşüşün etkisiyle yıllık bazda %59 oranında daralarak 2,4 milyar USD oldu. Parasal olmayan altın ithalatındaki gerileme eğiliminin devam etmesi dış ticaret dengesi açısından olumlu bir gelişme oldu. Dış ticaret açığındaki daralmanın yanı sıra turizm gelirlerindeki artışın da desteğiyle Ağustos ayında cari dengenin fazla vereceğini tahmin ediyoruz. ([Dış Ticaret Dengesi Raporumuz](#))

Yurt içi piyasalarda toparlanma...

Geçtiğimiz hafta ABD ile Türkiye ilişkilerinin normalleşeceğine yönelik beklentilerin güçlenmesi finansal piyasaları destekledi. BIST-100 endeksi haftayı %2,0'lık yükselişle kapattı. ABD dolarının küresel piyasalarda değer kazanmasına rağmen USD/TL kuru hafta içinde 5,93 düzeyine kadar geriledi. 2 yıl vadeli gösterge tahvilin faiz oranı ise geçtiğimiz haftayı 42 baz puanlık artışla tamamladı.

Bu haftanın gündemi...

Küresel piyasalarda bu hafta yoğun bir veri gündemi izlenecek. Küresel ölçekte PMI verileri ön plana çıkarken yurt içinde piyasaların odağında enflasyon verileri yer alacak. Piyasa beklentisi Eylül ayında TÜFE'nin aylık bazda %3,6 oranında yükseleceği ve yıllık enflasyonun %21 seviyesini aşacağı yönünde.

Veri Gündemi

		Dönemi	Piyasa Beklentisi	Önceki
1 Ekim	TR İmalat Sanayi PMI	Eylül	42,7 (G)	46,4
	Euro Alanı İmalat PMI	Eylül	53,2 (G)	54,6
	ABD İmalat PMI	Eylül	52,5	54,7
2 Ekim	Euro Alanı ÜFE (yıllık % değişim)	Ağustos	%3,9	%4,0
3 Ekim	TR TÜFE (aylık % değişim)	Eylül	%3,6	%2,30
	TR Yİ-ÜFE (aylık % değişim)	Eylül	-	%6,60
	TR Hazine İç Borç Ödemesi		888 milyon TL	
	Euro Alanı Perakende Satışlar (yıllık % değişim)	Ağustos	-	%1,1
4 Ekim	ABD Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	25-29 Eylül	-	214 bin kişi
	ABD Fabrika Siparişleri (aylık % değişim)	Ağustos	%0,9	-%0,8
5 Ekim	ABD Tarım Dışı İstihdam Artışı	Eylül	188 bin kişi	201 bin kişi
	ABD Ortalama Kazançlar (yıllık % değişim)	Eylül	%3,0	%2,9
	ABD Dış Ticaret Açığı	Ağustos	50 milyar USD	50,1 milyar USD

(G) Gerçekleşme

Kaynak: Datastream

Sektörlerdeki Gelişmeler

Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısındaki artış sürüyor.

Turizm Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre, Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı Ağustos'ta yıllık bazda %15,6 artışla 5,4 milyon oldu. Böylece yılın ilk sekiz ayında yabancı turist sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %22,9 oranında artarak 27 milyon kişiye ulaştı. Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasında Rusya %15,5'lik payı ve 4,2 milyon kişi ile ilk sırada yer alırken, Almanya %11'lik payı ve 3 milyon kişi ile ikinci oldu. Almanya'yı sırasıyla İngiltere, İran ve Gürcistan izledi. Rus turist sayısındaki artışın yanı sıra yılın ilk sekiz ayında Avrupa'dan gelen turist sayısının %30 artışla 11,7 milyona yükselmesi turizm sektörü açısından olumlu bir gelişme oldu. Yeni Ekonomi Programı'na göre, 2017 yılında 22,5 milyar USD olan seyahat gelirleri nin 2018 yılında 29 milyar USD düzeyine yükselmesi bekleniyor.

Otomotiv pazarındaki daralma üretimde düşüşü de beraberinde getiriyor.

İç pazarda yaşanan daralma otomotiv sektöründe üretim faaliyetlerini olumsuz yönde etkiliyor. Ağustos ayında iç pazarın yıllık bazda %53 oranında daralmasının ardından yılın geri kalanında da pazarın %70'e yakın oranda küçülmesi bekleniyor. Bu çerçevede, TOFAŞ iç pazarda son dönemde yaşanan daralma nedeniyle Bursa fabrikasında Ekim ayında farklı günlerde toplam 9 iş günü üretime ara verileceğini duyurdu. Sektör temsilcileri önümüzdeki dönemde sektörde yaşanacak gelişmelerin diğer firmaları da benzer bir önlem almaya itebileceğini belirtirken, sektördeki asıl kaybın 2019 yılında yaşanabileceğini dile getiriyor.

Buğday ve arpaya verilen prim desteğinde %100 artış...

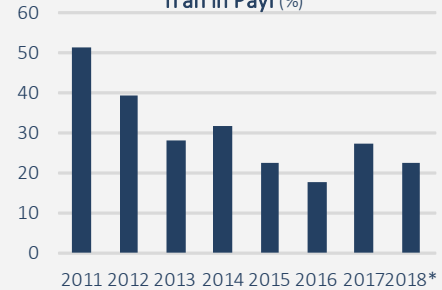
Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre; kimyevi gübrede %15'e varan oranlarda indirim yapılırken, buğday ve arpa için yapılan prim desteği 5 kuruştan 10 kuruşa yükseltilecek. Sektör uzmanları buğday ve arpaya verilen prim desteğindeki artışın sektörü olumlu yönde etkileyeceğini söylerken, gübre fiyatlarında yapılan indirimin yeterli olmadığını ifade ediyor. 2017 yılına kıyasla gübre fiyatlarının %117 oranında yükseldiğini ifade eden uzmanlar, Bakanlığın açıkladığı “%15'e varan oranlarda indirim” kararının çiftçiye yarar sağlamayacağını savunuyor. Ayrıca, buğday ile arpaya kilogram başına verilecek 10 kuruşluk destekleme primi 2019 ürünleri için geçerli olacak ve söz konusu ödeme 2020 yılında yapılacak. Bu nedenle prim desteğinin kısa vadede sektör üzerinde olumlu etki yaratması için çiftçinin mevcut üretim koşullarının iyileştirilmesi gerektiği ifade ediliyor.

İ Neden Önemli ?

ABD Başkanı Donald Trump'ın, 8 Mayıs 2018'de ABD'nin İran ile yapılan nükleer anlaşmadan tek taraflı olarak çekildiğini duyurmasının ardından İran'a yönelik iki aşamalı bir yaptırım planı açıklamıştı. 7 Ağustos'ta yürürlüğe giren ilk yaptırım paketinde göre; İran'ın ABD doları satın alması, değerli madenlerle ticaret yapması, İran'ın dış borcuna bağlı yapılması ve satın alınması yasaklanmış, sivil havacılık yaptırımları da tekrar uygulamaya koyulmuştu. İkinci yaptırım paketinin ise 5 Kasım tarihinde yürürlüğe girmesi planlanıyor. Söz konusu yaptırım paketi; İran'ın gemicilik sektörüne, petrol ihracatına ve genel anlamda İran'ın enerji sektörü yönelik yaptırımların yeniden uygulanmaya konulmasını içeriyor. Yaptırımların ABD'nin tek taraflı kararlarına uymayarak İran ile ticaretini sürdüren diğer ülkeleri kapsayacak şekilde uygulanacağı açıklanmış, yaptırımlardan etkilenen üçüncü taraf ülkelerin zararlarının da tazmin edilmeyeceği duyurulmuştu.

İran'ın Türkiye'nin ham petrol ithalatı içinde 2011 yılında %51 olan payı 2012 yılında yaptırımların yürürlüğe girmesinin etkisiyle düşüş kaydetti. 2016 yılında İran ile nükleer anlaşma imzalanmasının ardından İran'a yönelik yaptırımların önemli ölçüde kaldırılmasıyla birlikte Türkiye'nin İran'dan yaptığı petrol ithalatında da belirgin bir artış kaydedilmiş olup İran 2017 yılında Türkiye'nin ham petrol ithalatının neredeyse üçte birini karşıladı.

Türkiye'nin Ham Petrol İthalatında
İran'in Payı (%)

(*) Temmuz ayı itibarıyla.

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu
Müdüş Yardımcısı
hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdüşü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dr. Mustafa Kemal Gündoğdu
Uzman
kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enştrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.ř.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.ř. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değermez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.ř. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değerşiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.ř. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.